

THÚC ĐẨY HỢP TÁC KHOA HỌC VIỆT NAM – LIÊN BANG NGA – MÔNG CỔ

PGS. TS. Nguyễn An Hà

Viện trưởng Viện Nghiên cứu Châu Âu

Lời Tòa soạn: Hợp tác khoa học xã hội giữa Việt Nam với Liên bang Nga và Mông Cổ là một trong những nhiệm vụ quan trọng của Việt Nam nói chung và của Viện Khoa học Xã hội Việt Nam (KHXH VN – VASS) nói riêng. Để bạn đọc nắm bắt được nội dung hợp tác khoa học xã hội giữa Viện KHXH Việt Nam với viện Hàn lâm Khoa học Liên bang Nga và viện Hàn lâm Khoa học Mông Cổ, chúng tôi xin trân trọng giới thiệu bài viết của PGS. TS. Nguyễn An Hà, Viện trưởng Viện Nghiên cứu Châu Âu, thành viên của đoàn lãnh đạo cấp cao Viện KHXH VN trong chuyến đi thăm và làm việc tại Liên bang Nga và Mông Cổ từ 25/5÷02/6/2012. Tiêu đề do Ban Biên tập tự đặt.

Từ ngày 25 tháng 5 đến ngày 02 tháng 6 năm 2012, đoàn lãnh đạo cao cấp của Viện KHXH VN do GS.TS. Nguyễn Xuân Thắng, Ủy viên Trung ương Đảng, Chủ tịch Viện dẫn đầu đã sang thăm và làm việc tại Liên bang Nga và Mông Cổ.

Thành phần của Đoàn gồm:

1. GS.TS. Nguyễn Xuân Thắng, Chủ tịch Viện KHXH Việt Nam, Trưởng đoàn;
2. GS.TS. Nguyễn Quang Thuấn, Phó Chủ tịch Viện KHXH Việt Nam;
3. PGS. TS. Đặng Nguyên Anh, Trưởng ban Ban Hợp tác quốc tế;
4. PGS. TS. Nguyễn An Hà, Viện trưởng Viện Nghiên cứu Châu Âu;

5. TS. Dương Bá Phương, Viện trưởng Viện Phát triển bền vững vùng Trung Bộ;

6. TS. Nguyễn Đình Liêm, Phó Viện trưởng Viện Nghiên cứu Trung Quốc;

7. Ths. Nguyễn Thủy Lan, Phó trưởng ban Ban Kế hoạch Tài chính, Viện Khoa học xã hội Việt Nam;

8. TS. Nguyễn Thanh Hương, Phó Giám đốc Trung tâm SNG, Viện Nghiên cứu Châu Âu.

Đoàn làm việc tại Liên bang Nga từ 26÷29/5/2012.

Đoàn đã tiến hành hội đàm với Chủ tịch Viện Hàn lâm Khoa học LB Nga (RAN), tiến

hành kí kết Hiệp định hợp tác giữa hai Viện Hàn lâm giai đoạn 2012 – 2015.

Chiều ngày 28/5/2012, Đoàn thăm và làm việc với Chủ tịch đoàn Viện Hàn lâm khoa học LB Nga. Hai bên đã trao đổi ý kiến, đánh giá quá trình hợp tác giữa hai Viện Hàn lâm trong thời gian vừa qua, trao đổi các nội dung, phương thức trong hợp tác sắp tới và tiến hành kí kết Bản Thỏa thuận Hợp tác.

Tham dự hội đàm, về phía RAN có Viện sĩ D. Nhekipelov, Phó Chủ tịch Viện Hàn lâm, TS. Markianov, Vụ trưởng Vụ Hợp tác quốc tế và các viện sĩ viện trưởng các viện chuyên ngành như Viện Ngôn ngữ, Viện Dân tộc học, Viện Kinh tế, Viện Kinh tế thế giới và Quan hệ quốc tế.

Tham dự hội đàm và kí kết Hiệp định hợp tác giữa hai Viện Hàn lâm còn có ông Hồ Xuân Sơn, Đại sứ Việt Nam tại Liên bang Nga.

Trong lời chào mừng, viện sĩ D. Nhekipelov khẳng định Việt Nam là một đất nước phát triển năng động, các nhà khoa học Nga rất quan tâm tới Việt Nam. Trong giai đoạn phát triển tới đây của nước Nga, Tổng thống V. Putin rất quan tâm tới phát triển khoa học công nghệ, hiện đại hóa đất nước, trong đó vai trò của Viện Hàn lâm Khoa học LB Nga ngày càng quan trọng và được quan tâm. Hai Đoàn sẽ trao đổi các nội dung hợp tác cùng quan tâm và sẽ tiến hành kí kết Hiệp định, phát triển hơn nữa mối quan hệ

truyền thống tốt đẹp giữa hai Viện Hàn lâm, góp phần tăng cường hợp tác giữa hai nước.

Điểm lại tình hình hợp tác giữa hai Viện Hàn lâm giai đoạn vừa qua, GS. Nguyễn Xuân Thắng khẳng định hai bên đã đạt được những thành tựu như xây dựng Đại từ điển Việt – Nga, công trình Nghiên cứu ngôn ngữ các dân tộc thiểu số Ada, những kết quả hợp tác trong lĩnh vực khảo cổ học, xã hội học, kinh tế, chính trị, quan hệ quốc tế v.v... Chương trình nghiên cứu Việt – Nga với 10 nhiệm vụ nghiên cứu cũng đã hoàn thành, đạt kết quả tốt. Thời gian gần đây, hai phía cũng đã nỗ lực khai thác nguồn lực từ các quỹ như: Quỹ Quốc gia Nga Phát triển khoa học xã hội RGNF và NAFOSTED, các chương trình nghị định thư liên chính phủ để tăng cường hợp tác nghiên cứu về cộng đồng người Việt ở Nga và các nước Đông Âu, triển vọng hợp tác Việt Nam - Viễn Đông, nghiên cứu so sánh quá trình chuyển đổi Việt - Nga - Trung, sức mạnh mềm của Trung Quốc, v.v... Những kết quả từ quan hệ hợp tác của hai Viện Hàn lâm đã góp phần vào quá trình tăng cường hợp tác, hội nhập quốc tế của hai nước cũng như thúc đẩy hợp tác toàn diện Việt - Nga.

Định hướng cho những nội dung hợp tác, GS. Nguyễn Xuân Thắng nhấn mạnh, Liên bang Nga đang có vai trò ngày càng quan trọng hơn, là thành viên quan trọng của G.8, G.20, BRICS, đã gia nhập WTO. Liên bang Nga đang có những điều chỉnh chính sách hướng sang khu vực Châu Á – Thái

Bình Dương; Đông Á và ASEAN có vị trí ngày càng quan trọng đối với Nga. Quan hệ hợp tác toàn diện Việt – Nga cũng đang có nhiều động thái tích cực.

Về phía Việt Nam, giai đoạn hiện nay cũng đang tích cực triển khai chiến lược phát triển tới 2020 theo Nghị quyết của Đại hội Đảng Cộng sản Việt Nam lần thứ XI. Đặc biệt trong bối cảnh khủng hoảng tài chính và suy thoái kinh tế toàn cầu, Việt Nam đang đẩy mạnh quá trình tái cấu trúc nền kinh tế, chuyển đổi mô hình tăng trưởng từ chiều rộng sang chiều sâu, coi phát triển bền vững là mục tiêu xuyên suốt, bảo đảm bền vững kinh tế, xã hội, môi trường, văn hóa và ổn định chính trị.

Những nhiệm vụ của VASS rất quan trọng:

- Tham gia sửa đổi, bổ sung Hiến pháp 1992, thảo luận, góp ý, viết các nội dung, xây dựng các kịch bản sửa đổi v.v.;

- Tham gia vào những nội dung của tái cấu trúc nền kinh tế hiện nay, tập trung ưu tiên tái cấu trúc đầu tư công, tái cấu trúc doanh nghiệp nhà nước và tái cấu trúc hệ thống ngân hàng tài chính;

- Xây dựng các luận cứ nhằm hoàn thiện chính sách an sinh xã hội của Việt Nam, bao gồm: tạo việc làm, xóa đói giảm nghèo, bảo hiểm xã hội, trợ cấp xã hội, cung ứng dịch vụ xã hội...;

- Nghiên cứu đánh giá tác động của biến đổi khí hậu toàn cầu và ứng phó của Việt Nam;

- Xây dựng chiến lược phát triển vùng của Việt Nam như Tây Nam Bộ, Tây Nguyên, Tây Bắc...;

- Đánh giá, bảo tồn di tích Hoàng thành Thăng Long, các ngôn ngữ dân tộc thiểu số, nghiên cứu các vấn đề dân tộc, tôn giáo, đồng tộc xuyên biên giới v.v.

Cuối cùng, hai bên khẳng định, trong bối cảnh phát triển mới của hai nước, với vai trò và nhiệm vụ của hai Viện Hàn lâm, rõ ràng mở ra nhiều cơ hội thúc đẩy hợp tác hai bên, phục vụ các mục tiêu phát triển của mỗi nước cũng như hướng tới tăng cường cải thiện chiều sâu của mối quan hệ hợp tác đối tác chiến lược Việt - Nga trong giai đoạn tới. Hai bên nhất trí sẽ tìm kiếm, khai thác các nguồn lực đa dạng cho hợp tác và đổi mới hình thức hợp tác.

Sau khi thống nhất các nội dung, GS. Chủ tịch Nguyễn Xuân Thắng và Viện sỹ Nhekipelov đã kí kết Hiệp định. Lễ kí kết Hiệp định hợp tác giữa VASS và RAN diễn ra trang trọng. Thay mặt cho nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam, Đại sứ Hồ Xuân Sơn đã chứng kiến và phát biểu đánh giá cao sự hợp tác giữa hai Viện Hàn lâm khoa học, mong muốn quan hệ này sẽ góp phần thúc đẩy quan hệ hợp tác toàn diện giữa hai nước. Sứ quán Việt Nam sẽ tạo mọi điều kiện để củng cố và phát triển quan hệ hợp tác khoa học giữa Việt Nam và Liên bang Nga.

GS. Nguyễn Xuân Thắng trân trọng mời các nhà lãnh đạo RAN và các nhà khoa học

Nga tham gia Hội thảo quốc tế Việt Nam học tổ chức tại Hà Nội tháng 11/2012.

Đoàn thăm và làm việc với một số viện nghiên cứu của Viện Hàn lâm Nga như Viện Kinh tế - Chính trị thế giới và Quan hệ quốc tế, Viện Kinh tế, Viện Chính trị - Xã hội.

Đoàn cũng đã đến thăm và làm việc với Quỹ Quốc gia Nga Phát triển khoa học xã hội. GS Chủ tịch Nguyễn Xuân Thắng thông báo về kết quả kí kết Hiệp định hợp tác giữa hai Viện Hàn lâm, khẳng định vai trò quan trọng của Quỹ trong việc tài trợ tổ chức các hội thảo quốc tế, cung cấp tài chính cho các dự án, đề tài hợp tác nghiên cứu tập trung vào các vấn đề phát triển của hai nước. Hai bên khẳng định sẽ tiếp tục phát huy mối quan hệ tốt đẹp giữa VASS và RGNF trong thời gian tới, góp phần thúc đẩy quan hệ hợp tác khoa học như tinh thần Hiệp định vừa được kí kết.

Đoàn sang thăm và làm việc tại Mông Cổ từ ngày 30/5÷2/6/2012.

Cuộc hội đàm và kí kết Hiệp định với Viện Hàn lâm khoa học Mông Cổ (MAS) diễn ra sáng ngày 30/5.

Lãnh đạo Viện Hàn lâm khoa học Mông Cổ đón tiếp trọng thị đoàn VASS. Chủ tịch MAS, Viện sỹ B. Emkhtuvshin nhiệt liệt chào mừng Đoàn, khẳng định đây là sự kiện quan trọng, lần đầu tiên đoàn lãnh đạo cao cấp của VASS sang thăm Mông Cổ.

Chủ tịch MAS giới thiệu qua tình hình phát triển kinh tế xã hội của Mông Cổ, với tốc độ tăng trưởng ấn tượng 17% GDP,

chính trị ổn định, thu nhập bình quân đầu người hơn 3.000 USD. Với lãnh thổ rộng lớn hơn 1,5 triệu km², dân số chỉ hơn 2,8 triệu người, Mông Cổ có nhiều tài nguyên thiên nhiên như đồng, vàng, than, uranium, dầu lửa, nhiều tiềm năng phát triển chăn nuôi. Tuy nhiên, hiện Mông Cổ xuất khẩu chủ yếu nguyên nhiên liệu thô, cơ cấu kinh tế lạc hậu. Tới đây, Mông Cổ cần hướng tới hiện đại hóa nền kinh tế, khai thác, chế biến tài nguyên không ảnh hưởng tới môi trường, phát triển kinh tế tri thức.

Viện Hàn lâm khoa học Mông Cổ có vai trò quan trọng trong hoạch định chiến lược phát triển của đất nước. Chương trình phát triển tới 2030 của MAS đệ trình đã được Quốc hội và Chính phủ thông qua. MAS hiện có hơn 800 nhà khoa học trong tổng số 1.100 cán bộ, 10 viện nghiên cứu khoa học xã hội trong số 22 viện nghiên cứu, hàng năm được tài trợ khoảng 2% ngân sách nhà nước.

GS. Nguyễn Xuân Thắng giới thiệu sơ bộ về VASS, với đội ngũ 32 viện nghiên cứu, hơn 1.900 cán bộ viên chức, chia thành 4 khối nghiên cứu gồm: khoa học xã hội, khoa học nhân văn, nghiên cứu quốc tế và phát triển vùng. Hiện nay VASS tham gia sửa đổi Hiến pháp Việt Nam sau hơn 25 năm đổi mới, chuyển đổi kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa (XHCN), xây dựng Nhà nước pháp quyền XHCN, nền dân chủ XHCN.

Thứ hai, VASS tham gia vào xây dựng chiến lược phát triển bền vững tới 2020, tầm

nhìn 2030 nhằm triển khai các nghị quyết của Đại hội Đảng lần thứ XI, tái cấu trúc nền kinh tế, đổi mới mô hình tăng trưởng, đảm bảo phát triển nhanh và bền vững cả về kinh tế, chính trị, văn hóa xã hội và môi trường,

Thứ ba, VASS tham gia hoàn thiện các chính sách an sinh xã hội, giải quyết các vấn đề xã hội như thu nhập, việc làm, bảo hiểm xã hội, trợ cấp xã hội, dịch vụ xã hội v.v.

Ngoài ra còn hàng loạt các vấn đề như tình hình khu vực, quốc tế, biến đổi khí hậu, vấn đề bảo tồn bảo tàng lịch sử, văn hóa, vấn đề đồng tộc xuyên biên giới, vấn đề tôn giáo, di cư v.v...

Chia sẻ kinh nghiệm và thảo luận những nội dung hợp tác giữa hai bên tập trung vào một số lĩnh vực như: Nghiên cứu bối cảnh quốc tế và khu vực, quan hệ với các nước lớn, những tác động tới kinh tế, chính trị, an ninh, văn hóa xã hội của hai nước; Vấn đề đồng tộc xuyên biên giới; Hợp tác lao động, nguồn nhân lực; Ứng phó với biến đổi khí hậu; Lĩnh vực khảo cổ, lịch sử, ngôn ngữ; Các nội dung trong Hiệp định tập trung; Trao đổi học giả; Trao đổi tư liệu, thông tin, ấn phẩm, kết quả nghiên cứu; Xây dựng các chương trình, dự án, đề tài nghiên cứu chung; Hợp tác đào tạo; Tổ chức hội thảo, tọa đàm...

Hai bên nhất trí kí kết Hiệp định Hợp tác giữa hai Viện Hàn lâm. Lễ kí kết diễn ra trang trọng với sự tham dự và chứng kiến của Đại sứ Việt Nam tại Mông Cổ Hoàng Đình Thịnh.

Sau lễ kí kết, GS. Chủ tịch Nguyễn Xuân Thắng đã trân trọng mời Viện sĩ B. Emkhtuvshin, Chủ tịch MAS, và các nhà khoa học Mông Cổ sang thăm và tham dự Hội thảo quốc tế Việt Nam học tổ chức tại Hà Nội tháng 11 năm 2012. Phía Mông Cổ vui vẻ nhận lời.

Chiều ngày 30/5, Đoàn đến thăm và làm việc với Ủy ban Thường vụ Quốc hội Mông Cổ về Chính sách xã hội, giáo dục, đào tạo, khoa học. Ngài A. Tleikhan, Chủ nhiệm Ủy ban đã tiếp Đoàn.

GS. Nguyễn Xuân Thắng khẳng định những ấn tượng tốt đẹp của Đoàn về sự chuyên đổi và phát triển của Mông Cổ hiện nay cả về kinh tế và chính trị. Việt Nam trên con đường phát triển cũng luôn chú trọng các nguyên tắc mang tính phổ quát của nhân loại về kinh tế thị trường, nhà nước pháp quyền và nền dân chủ. Trong hơn 25 năm đổi mới, Việt Nam đã đạt được những thành tựu to lớn, xác lập nền kinh tế thị trường định hướng XHCN, hội nhập quốc tế, đặc biệt là về xóa đói giảm nghèo.

Giai đoạn 2011-2020, Đại hội XI Đảng Cộng sản Việt Nam chỉ rõ, Việt Nam thực hiện chiến lược phát triển bền vững, chuyên đổi mô hình tăng trưởng từ chiều rộng sang chiều sâu, đổi mới công nghệ, nâng cao khả năng cạnh tranh, hội nhập hiệu quả vào chuỗi giá trị gia tăng toàn cầu.

Khoa học công nghệ đóng vai trò quan trọng, được chú trọng phát triển, trong đó KHXH tập trung nghiên cứu, phân tích dự

báo các nhân tố tác động tới phát triển của đất nước. VASS đã và đang thực hiện các nhiệm vụ do Đảng, Quốc hội và Chính phủ giao. VASS tham gia vào quá trình bổ sung sửa đổi Hiến pháp 1992, hợp tác với một số Ủy ban Quốc hội như Ủy ban Kinh tế, Ủy ban Ngân sách, Ủy ban Khoa học-Công nghệ và Môi trường Quốc hội... trong công tác lập pháp cũng như thẩm định giám sát.

GS. Nguyễn Xuân Thắng cũng thông báo về việc kí kết Hiệp định hợp tác giữa hai Viện Hàn lâm, nhấn mạnh vai trò của hợp tác khoa học trong việc thúc đẩy quan hệ hợp tác truyền thống giữa hai nước.

Về triển vọng hợp tác giữa hai nước, GS. Nguyễn Xuân Thắng cho rằng có rất nhiều tiềm năng và triển vọng. Trong quan hệ kinh tế, Việt Nam và Mông Cổ có cơ cấu hàng hóa xuất nhập khẩu có thể bổ sung cho nhau: Việt Nam có hàng nông thủy sản như cà phê, cao su, hạt điều, hồ tiêu, cá ba sa, tôm, gạo có thể xuất sang Mông Cổ; Mông Cổ có thể xuất sang Việt Nam sản phẩm thịt, đồ da, đồ lông, len cashmir, thịt gia súc và các nguyên liệu đồng, than, dầu v.v...

Đoàn Việt Nam mong muốn Quốc hội và Chính phủ Mông cổ tạo điều kiện thúc đẩy quan hệ hợp tác giữa hai Viện Hàn lâm.

Ngài A. Tleikhan khẳng định vai trò của khoa học là rất quan trọng, là trí tuệ dẫn dắt của mỗi dân tộc, là “cái đầu” của nhà nước. Trong giai đoạn chuyển đổi hơn 20 năm qua,

Mông Cổ đã trải qua nhiều thăng trầm. Từ bốn năm nay, sự hiệp thương giữa hai đảng Cách mạng dân chủ và Dân chủ đã tạo ra sự ổn định về chính trị, tạo ra những nền tảng tốt cho phát triển. Trong giai đoạn tới đây, Mông Cổ sẽ chú trọng nhiều hơn cho phát triển khoa học và công nghệ. Việc hợp tác với nước ngoài trong đó có Việt Nam là rất quan trọng. Thay mặt cho Quốc hội, ngài Tleikhan mong muốn thúc đẩy quan hệ hợp tác giữa hai Viện Hàn lâm.

Ngoài ra Đoàn còn đến thăm và làm việc với Viện Phát triển Dân tộc, Viện Quan hệ Quốc tế và Viện Triết học.

Trong thời gian còn lại, Đoàn đi tham quan một số cơ sở sản xuất hàng len cashmir, nhà máy rượu bia, thăm chùa Ganda. Đoàn cũng đã đến thăm và giao lưu với Sứ quán Việt Nam tại Mông Cổ.

Tóm lại, chuyến đi công tác tại Liên bang Nga và Mông Cổ đã đạt được kết quả tốt đẹp, đã tiến hành kí kết hai Hiệp định hợp tác với các Viện Hàn lâm Nga và Mông Cổ, thăm và làm việc tại các viện nghiên cứu chuyên ngành, thảo luận chi tiết các vấn đề mà hai bên cùng quan tâm, các phương thức triển khai cụ thể... Chuyến đi đã mở ra nhiều cơ hội hợp tác giữa VASS với RAN và MAS cũng như giữa các viện chuyên ngành, các nhà khoa học của Việt Nam với Nga và Mông Cổ.